

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE ECCLESIA|| TRIVMPHANTE,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

VI. Idem confirmatur rationibus, quæ tamen in Scripturis fundamentum habeant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53909)

urum seculum, cum esset magis librorum Ciceronis, quam Scripturarum sanctarum peritus: Victorinus Martyr quidem fuit, sed B. Hieronymo teste in epistola ad Magnum, ci eruditio defuit, licet eruditionis voluntas non defuerit.

CAPVT VI.

Idem confirmatur rationibus, quae tamē in Scripturis fundamentum habeant.

AD DAMVS postremò argumenta ex ipsa ratione petita. **PRIMA** ratio sumi potest ex suppliciis damnatorum. Siquidem Deus nō est pronior ad puniendum, quàm ad remunerandum: Quare cum impij iam nunc in tormentis sint, æquum certè videtur, ut etiam iusti præmia sua percipiant. Esse autem nunc impios in tormentis, Euangelium testatur; nam Luc. 16. legimus: *Diues autem cum in tormentis esset, &c.* Respondent Græci, illam esse parabolam, & continere futurorum narrationem, sed ad maiorem efficaciam narrari futura tanquam præsentia.

Contra; **PRIMO**, non videtur esse parabola, sed historia, tum quia in ea ponuntur nomina propria Lazari & Abrahamæ, tum etiam, quia Ecclesia colit Lazarum illum, ut verè sanctum hominem: tum denique, quia historiã esse dicunt Ambrosius in cap. 16. Lucæ, Hieronymus lib. 2. in Iouinianum, Augustinus de cura pro mortuis, cap. 14. Gregorius li. 4. Dialog. cap. 29.

SECUNDO, etiamsi parabola esset, non potest significare res futuras post diem iudicij, sed rem præteritam, vel præsentem; nam diues ait: *Rogo te pater Abraham, ut mittas Lazarum ad fratres meos, &c.* Et Abrahamæ responderet: *Habent Moysen, & Prophetas, audiant illos.* At post diem iudicij non erunt homines in hoc mundo, nec poterunt Moysen & Prophetas audire. igitur si narratio illa parabolica sit, ostendit tamen iam nunc animas esse in pœnis; alioqui nec vera, nec verisimilis esset.

SECUNDA ratio, tota Ecclesia inuocat Sanctos post Christi aduentū, & omnes Patres Græci & Latini docent, Sanctos esse inuocandos: cum tamen ante Christi aduentum non legatur

EEEcce

gatur

garur id fieri solitum esse. At si Sancti essent etiam nunc sub terra in sinu Abrahamæ, nõ differentem statum à statu Sanctorum Testamenti veteris haberent.

TERTIA ratio, vt Basilius notat initio orationis in factum Barlaam, ante Christi aduentum Sanctorum mors dolebatur, at post Christi aduentum summa cum lætitia celebramus dies mortis Sanctorum. Quare hoc? nisi quia tunc mors misera erat, nunc est felicitatis initium. & confirmatur, nam diem mortis nunc vocamus diem natalem, quia videlicet Sancti morientes in terris, nascuntur in cælo.

QUARTA ratio, ex visionibus eorum, qui viderunt animas aliquas in tormentis Gehennæ, alias in Purgatorio, alias in paradiso. Vide Gregorium lib. 4. Dialog. cap. 37. & Bedam lib. 5. hist. cap. 13.

QUINTA ratio, Sancti habent nunc meritum vitæ æternæ, vel si non habent, nunquam habebunt, quia post finem vitæ non est locus nouis meritis, & nullum est impedimentum, quò minus vitam æternam nunc habere possint, cum cælum antea clausum nunc pateat; igitur fatendum est, eos iam nunc præmium suum accepisse.

SEXTA ratio, Deus Leuit. 19. scribi iussit: *Non moraberis apud te opus mercenarij tui & sibiq; mane;* ergo ne Deus contra se sibi ipse videatur, non retinebit mercedem Sanctorum vsque ad mundi consummationem.

SEPTIMA, Prouerb. 3. *Spes quæ differtur, affligit animam;* at non conuenit, vt ij affligantur, qui nullum habent peccatum.

Ex his soluuntur argumenta opposita. Ad **PRIMUM** dicitur diem iudicij generalis futurum, & tunc reddendum unicuique secundum opera sua: sed tamen ante illud iudicium præcessisse aliud particulare, in quo etiam redditum est unicuique secundum opera eius. Neque ista inter se pugnant; nam in priore iudicio redduntur præmia priuatim, in posteriore publicè, & manifestè. quemadmodum dies iudicij generalis dicitur dies Domini, non quòd alij dies non sint Domini, sed quia ille erit manifestè dies Domini, atque aded manifestè, vt nemo Epicuræus, vel Athæus sit, qui tunc nõ sit confessus, eum esse diem Domini. Et quomodo apud mercatores ceterus quidam dies vocatur dies solutionis, non quòd alijs diebus

bus non soluantur debita, sed quia ille dies ad hoc tantum constitutus est, ut fiant solutiones: sic etiam quædam dies dicitur dies iudicij & retributionis, non quod aliis diebus Deus non iudicet, & retribuatur, sed quia illa dies ad hoc tantum constituta est, ut fiat iudicium & retributio.

DICIS; At videtur frustra futurum iudicium, si iam sunt reddita præmia, quid enim refert, siue palam, siue clam reddita sint?

RESPONDEO, non erit frustra. sunt enim quinque causæ, ob quas fiet iudicium generale, etiam si præcesserit iudicium particulare. **PRIMA** est, ut ostendatur Dei iustitia, & misericordia. omnia enim Deus fecit propter gloriam suam demonstrandam; sed tamen nunc non ita aperte ostendit, quin inueniantur, qui Deum iniustitiæ accusent, vel nullam habere eum providentiam credant, cum videant bonos affligi, malos gaudere; ideo Deus elegit sibi unum diem, in quo coram toto mundo ostendat summam suam iustitiam in impios, & summam misericordiam in pios, & simul ostendat se cum summa misericordia erga iustos, nulla uti crudelitate, vel iniustitia in impios: & cum summa severitate erga impios, nulla uti acceptione personarum, vel iniqua liberalitate erga pios.

SECUNDA causa est, ut clarificetur Filius hominis. pertinet enim ad gloriam Christi, ut qui in primo aduentu, tanquam reus iniuste iudicatus est, iterum appareat gloriosus, & iudex, & impleatur illud Isa. 45. *Vivo ego, quia mihi curvabitur omne genu.* quod Paulus Rom. 4. de Christo iudicaturus exponit.

TERTIA est, ad laudem bonorum, ignominiam vero malorum. vult enim Deus, ut Sancti, qui in certaminibus suis spectaculum facti sunt mundo, Angelis, & hominibus: sic etiam coram toto mundo, omnibus Angelis, & hominibus victores pronuncientur. Ideo Paulus, ubicunque de iudicio loquitur, istam causam afferre solet, ut Rom. 2. 1. Corinth. 4. & alibi.

QUARTA est, ut totus homo iudicetur, & premium suum recipiat. nunc enim solum animæ iudicantur, & partem premij accipiunt.

QUINTA, quia nondum sunt finita opera bona & mala

defunctorū : adhuc enim Lutherus malè agit corruppendo libris suis mentes hominum : & B. Paulus adhuc benè operatur exemplo & scriptis, id quod eleganter deducit Basilius in libro de virginitate, ante medium, ex illis verbis 1. Tim. 4. *Quorundam hominum peccata manifesta sunt, procedentia ad iudicium : quosdam verò subsequuntur.* Quia igitur tunc finientur opera mala & bona, quando finietur mundus, ideo tunc vltima feretur sententia.

Ad SECUNDVM dico, nullam esse iniustitiam, quod animus sine corpore beatificetur; nam animas & corpus ^{quod} sunt duo supposita, quales sunt duo sodales, ita vt vni fiat iniuria, si prius altero remuneretur; sed sunt vnum suppositum tantum ex duabus partibus compositum: hoc autem vnum suppositum mauult secundum alteram partem interim beati, quam secundum neutram, & proinde nulla ei fit iniuria; volenti enim non fit iniuria, sed inuito. Dico SECUNDO, etiam si animus & corpus duo supposita essent, tamen adhuc nulla fieret iniuria corpori, dum solus animus beatur; nam ad opera bona & mala, anima concurrat principaliter, corpus solum instrumentaliter, immò ad ipsam essentiam meriti & demeriti, non concurrat nisi sola anima. consistit enim meritum & demeritum in electione voluntatis, quæ electio à sola anima procedit, & in sola anima sedem habet. Dico TERTIO, etiam si animus & corpus æquè principaliter concurrerent ad opera bona & mala; tamen adhuc non esset iniustum coronari animam ante diem iudicij, & nō corpus, quia anima separata capax est gloriæ, & coronæ, corpus autem separatum non est capax.

Ad TERTIVM dico duo. PRIMO, Christi animam ante resurrectionem corporis sui non ascendisse quidem ad cælum corporeum, tamen fuisse in paradiso cœlesti formaliter, id est, fuisse beatam & gloriofam. quod si hoc tribuere velle aduersarij animabus Sanctorū, non essemus multum solliciti de cœlo isto corporeo. Dico SECUNDO, Christū moriendo, quiescendo, resurgendo, & ascendendo in cœlū, fuisse exemplar nostrum quātum ad corpus; nos enim primò morimur, secundò quiescimus in sepulcro, tertio resurgemus, vltimò ascēdemus in cœlum corporaliter, sicut Christus fecit. Quod autem Christi anima descenderit ad inferos, priusquā ascendere

deret in cœlum, non pertinet ad exemplar; non enim Christus ad inferos descendit, vt nobis viam ad inferos demonstraret, vel vt ibi pararet nobis locum, sed vt animas, quæ ibi erant, educeret, ac infernũ destrueret, ne animæ Sanctorum deinceps eò deducerentur.

Ad **QVARTAM** rationem, quæ sumebatur ex pœna dæmonum, respondeo, dæmones multos nondũ esse demersos in abyssum, sed in aère hoc nostro caliginoso versari ad exercitationem hominum: vnde Apostolus ad Ephes. 2. eos vocat principes aëris huius: nihilominus tamen omnes dæmones iam nunc puniri, tam pœna damni, quàm pœna sensus; non enim sunt hominibus meliores, & tamen hominum impiorum spiritus iam demonstrauius luere pœnas Gehennæ. ac propterea, cùm sanctos Angelos, qui in veritate steterunt, ex Euangelio constet semper videre faciem Dei, cur non etiam consequens sit, vt Angeli rebelles iudicium Dei sustineant? Quare rectè **BEDA** in comment. cap. 3. epist. S. Iacobi scribit, quocunque dæmones volitent, eos vbique suam Gehennam circumferre. Et S. Augustinus lib. de corrept. & gratia, cap. 10. ac S. Prosper lib. 1. de vita contemplatiua, dæmones iam iudicatos ac miseros effectos docent.

Sunt tamen plura Sanctorũ testimonia quæ videntur asserere, dæmones non esse torquendos pœna Gehennæ ante diem iudicij. **IUSTINVS** in Apolog. 1. & 2. sæpius repetit, dæmones igni sempiterno tradendos, nondum tamen traditos. **IRENÆVS** lib. 5. vltra medium, dicit, Diabolum ante Christi aduentum nunquam blasphemasse Deum, quod ignoraret adhuc suam damnationẽ, sed à Christo & Apostolis tandem didicisse, ignem æternum sibi esse paratum: quã sententiam idem Irenæus à Iustino se accepisse significat. Eandem tanquam Iustini sequitur Oecumenius in cap. vltimum primæ Petri. Epiphanius in hæresi Sethianorũ affirmat, dæmones non modò damnationẽ suam ignorasse, sed etiam salutem per Christi aduentũ sperasse; sed cùm viderent, nihil à Christo pro dæmonibus fieri, tũ demum de salute desperasse, & per hæreticos Deum blasphemare cœpisse.

S. Antonius apud Athanasium in vita eiusdem Antonij: *Non ignorat, inquit, dæmon futura tormenta, & estuantis Gehenna nouit incendia.* Similem sententiam de futuris tormentis

mentis dæmonum habet etiam infra scripti Patres; Ambrosius in comment. cap. 8. Lucæ; Hieronymus, & Chrysostomus in cap. 8. Matthæi; Augustinus lib. 8. ciuit. Dei, cap. 23, & lib. 1. de nup. & concup. cap. 23. Gregorius lib. 4. moralium, cap. 10. & lib. 4. Dialog. ca. 29. Theodoretus in epitome diuinorum decretorum, cap. de dæmonibus, & Bernardus in sermone de sancto Malachia. Sed Iustini, Irenæi, Epiphaniij, atque Oecumenij sententiam non video, quo pacto ab errore possimus defendere. Ceteri autem Patres duo quædam affirmant, quæ verissima sunt, dæmones in die iudicij ex hoc ære in abyssum præcipitandos, & eos adhuc expectare futura tormenta.

Ceterum non oportet inde colligere, eos hoc tempore non torqueri; nam etsi verè torqueantur, & secum Gehennam portant, vt ait Beda, tamen pœnarum suarum plenitudinem in die iudicij habebunt, quando inferorum carceribus concludentur; quod pœnarum complementum aded timent, vt in exorcismis nulla re magis torqueri videantur, quam comminatione futuri iudicij. quæ etiam causa est, cur exorcismi ferè concludi soleant: *Per eum qui venturus est iudicare uiuos & mortuos, & seculum per ignem.*

Cur autem aded trepidet illam detrusionem in abyssum, hæ causæ esse videntur. **PRIMA**, quia non poterunt amplius hominibus nocere. **SECUNDA**, quia non amplius extorquebunt ab vilo, cultum Deo debitum, vt modò faciunt, dum ab Ethnicis, & Necromanticis adorantur. **TERTIA**, quia tunc patebunt eorum fraudes, & debilitas, cum omnes intelliget, eos à viris, fœminis, pueris, superatos. **QUARTA**, quia non solum à Deo, sed etiam ab hominibus iudicabuntur; nam etiam Angelos iudicabimus, teste Paulo, 1. Corinth. 6.

